
„LOTOS“

S i s u.

1. „Lotoslased“ — noorurid! („Lotos“)
2. Kummaline nähe. (N. N.)
3. Oma õnne hüüdsin välja. (Puella)
4. Põhjusi noorte hingeelu vildakuks kujunemisel. (L. R.)
5. Tummus. (Tumm)
6. Task.
7. Üksindus.
8. Vana Sulva.
9. Oo teid! (ü.)
10. Kurgid.
11. Sul jutustan. . . .

„Lotoslased“ — noorurid!

Elame me noored elukevadel, mis tulvil teotsemist, raskusi aga ka rõõme. Peame ületama raskusi, peame omandama palju vajalikku ja kasulikku eeltulevaks eluks. Ja meile on usaldatud palju kohustusi, sellep me ei tohi taganeda tandrilt ka raskeimas võitluses. Peame saavutama dispoositioone, kõhklematult, õkvalt sihtele sammuma.

Käesolev semester me õppurelus nõuab jällegi meilt tarmu, värskust. Seda annamegi! Ent elukeeris lihvib meie jõu teravad ääred, aga et sihte saavutada ulatame käed nõrgemaile ja läheme ületame raskused.

Selleks jõudu ja hääd tahet soovib igale noorele

„Lotos“.

Kummaline nähe.

Sünnipäevapühendus W-le.

Tuhandetel valendavatel maanteedel, mis looklevad läbi kohavate metsade, nukrate kadarikkude, linnuhäältsusist rõkkavate kaasikute, õhtupäikesest punavate männikute, mis suubuvad soode salasülle ja satuvad legendike veertele, mis kord märke, kord orgu, kord üles, kord alla juhatavad rändurite ruttavaid, komistavaid ja jälle korrapäraseid samme, matkavad rändurid. Ühed aeglaselt, teised tormates, ühel tinapommid jalus, teisel liblikatiivad õlul, ühel süda raudses kapslis, teisel kerge nagu alumiiniumist kuulike. Ruttavad või venivad nad oma mõistmatuil rajul; ühed loodes, teised kagus, ühed lõunas, teised põhjas. Silmadega neelavad nad kilomeetreid kõrvadega imevad ilmade muusikat, naharakukesiga päikesepaistet, ihuliikmetega õhu rõskust. Tormavad või venivad need rändurid, pikkade või lühikeste sammudega. Ja kauguste läbitundmatus lehvib nende vahel. Hüüavad ja huikavad üksildased matkajad, viibutades kadaksi keppe; aga üks ei tea ühest, ega teine teisest.

Siis juhtub kord sinivirvendaval hommikul, et need rändurid, seljas hallid pluusid, jalas lühikesed tolmunud püksid, laiad õlgkaabud pääs, kätes krobelist kadakakepid ja jalas kulunud reisikingad rebenenud paeltega, tõusevad ja haigutavad, aga üks ei tea teisest, ega teine kolmandast. Siis juhtub, et nad esimeste naervate kiirtega vallatades laulvale tiigile lähenevad, sulakullas silmi hõõruvad, käe üle sasis juuste äigavad ja koti tervendavate metsarohtudega, imeliste taimede ja kummaliste nikerdistega selga upitavad, uuesti läbi padriku murravad, teel äiates ettejuhtuvailt marjapõõsailt suhkrumagusaid ja mahlakaid marju, vaigistades seega kastemärjas looduses huilgavat nälga.

Ja juhtub siis veel, et need rändurid, silmates kaugel kilomeetrinäitajat, spiraalse vööga ümber ühetaolise keha, kummardavad üle läikivate roosipõõsaste ja kinitavad oma kübaraile koidupunased roosid, aroomiga, mis joovastav kui õnn.

Jõudes nüüd lähemale oma sihile, sammuvad nad kiiremalt kõrges kanarbikus, et tervitada unetut valvajat, väsimatut teejuhatajat ja heategijat.

Sellel riistteel nad siis kohtuvadki, need imelikud, mõistmatud rändajad punaste roosidega õlgkollaseil kübarail. Nende tervitus on lühike ja hõiskav. Nende hääl kauasest vaikimisest veidralt kõmisev, veidi arglik ja veidi sobimatu. — Nende kätepuudutusist tundub värisevat ärevust ja pilkudest imbub kergest võõrastust kuid ometi usaldust. Pöörast sõprusiha pilluvad silmad, ja raudkapsleisse peidetud süda ähvardab purustada lukud. Krigisevad tinapommid maanteel, ja juba lendavad küsimused ja vastused klirinal kokku. Inimestele omase õhinaga nad istuvad tolmusel teeveerel, kastemärjale rohule, kuusemetsa kohinasse, asetades kotid oma põlvile.

Nii laulavad nad vägevat rändurihümni oma kummaliselt helisevail hääliil. Laulavad nad, õieti karjuvad, kisendavad selle, valades teede tolmu oma tulvil hinge. Mõned neist laulvaist rändureist tõusevad ja tantsivad kilomeetriposti all kuivas tolmus. Kuni järgmise koiduni kestab laul.

Siis aga lähevad nad jällegi, üks loodesse, teine kakku, üks lõunasse, teine põhja; üks lühikeste, teine pikkade sammudega; ühel tinapommid jalus, teisel liblikatiivad õlul, ühel süda raudses kapslis, teisel see kerge nagu alumiiniumist kuu-like. Nii nad lähevad, ja üks ei mäleta, teist, ega teine kolmandat. Kaugusest nagu kuulduks, veel huige, lagendiku serval nagu virvendaks vari, mis jälle kaob. Rändurid aga matkavad oma mõistmatuid radu läbi metsade, ja soode, kaudu valendavaid teid ja laiuvaid lagendikke — kõrvadega imedes maailmade muusikat, silmadega neelates kilomeetrinäitjate numbreid ...

Kas pole see kummaline nähe?

N. N.

Oma õnne hüüdsin välja.

Oma õnne hüüdsin välja,
oma rõõmu üle maa.
Kolmekordseks paisus süda,
kolmekordseks süda rind.
Oleks nagu pikenenud
üha aina sirgunud!
Pilk mul loitis üle linna —
Mida nägin õnnega?
Inimesed seisis, naersid.
Ümbrus vaikis naeratas,
naeratas nii imelikult,
imelikult, ütlen ma!

Oma häda hüüdsin välja,
ahastuse üle maa.
Kokku rullus haige süda,
rögisema raske rind.

Oleks nagu tilkund tuska
pilves taevast ülevalt.
Õlul kurvastuse koorm ...
Mida nägin nutuga?

Inimesed seisid, naersid.
Ümbrus vaikus, naeratas.
naeratas nii imelikult,
imelikult ütlen ma.

Pisarad siis kuivatasin,
õnne hüüdsin tagasi,
kogu linna tervitasin
naeratades just kui nad —

Puella.

Põhjusi noorte hingeelu vildakuks kujunemisel.

Elame mehhaniseerunud ajavaimu kulminatsioonil. „Tehnika suursaavutised on laotanud katva liniku vaimlisile tööväljule“ öeldakse. Kujukalt märkame neid „kaetud töövälju“ ja seda „kaetud vaimu“ kasvava generatsiooni man, kelle esitajaks on õpilaskond keskkoolis kui ka muis kõrgemais õppeasutisis. Õigusega võib konstateerida kurba fakti — enamikul oleviku koolinoorist ei ole teatud kindlat ilmet, teadlikku aatestikku ja sirgeid sihtjooni. Enamik neist koolinoorist esindab „foxtroti härrade ja preilide“ laagerdavat eeskju, jättes vahisõdureina vaimlisile aateväljule vaid üksikuid, kes on peamiselt majanduslikult kehvas seisukorras, kes on saanud vara täiskasvanuiks alalisist leivakannika järele jooksmisest, aga kellest veelgi silmapaistva protsendi hävitab seltskond, tõrjudes neid oma kommetega ja seltskondliku elu kunstlikkusega üksindusse, kus siis süvenetakse elu keerdküsimusisse ja luuakse omale pikk rida tõekspidesid, milliseid edasi arendades satutakse ummikusse, kus ei teata, kas minna siia või sinna, kust juhitakse elurüht välja normaalseist roopaist...

Kuid mis põhjustab noorte hingeelu vildakuse arenemisel?

Ons me õppurkond keskkooles liig suur? Kas õpib liig palju andetuid kõrgemais õppeasutistes? — sest üks ole ju negatiivne element positiivsest antiiksem. Ja kui andetuid on ülekaalus — kannatab esimesena õppetöö — ta paratamatult pääliskaudistub. Tagajärjeks: intellektsemate õppurite igavustunne, osavõtmatus ning — haihtumine. (Tüübiline nähe massi otsesest mõjust). Ning inimest, kes teotseb vastumeelselt (nagu andetu õppur õpib praktilisil kaalutlusil) haarab tühjustunne ning igavus. Tavaliselt täidetakse seda lünka lõbuga, milline väljendub korporatsioonide iganenud traditsioonide jäljendamises: kinniseis „olenguis“, tantsuõhtuis ja muis nendetaolisis väärnähteis.

Kuid on siis selles süüdi keskkool?

— Ei! — usun ma.

Kuid kas süüdi kodu?

— Jah! — arvan ma ja nimetan esimesena rikast kodu, kus arendatakse vaimu mandumist sellega, et mammakese huvid kalduvad lapselt ja omandavad sihtpunkte; modern rõivas, sale joon ja kohvik. On siis ime, kui noored püüavad nähtut jäljendada — jäljendavadki, ent lõpuks tüdinevad ja siis igasuguseid „mahalaskmisekesi“ ja „ülespoomisekesi“ harrastama hakkavad.

Vaesest kodust aga selle vastu võrsuvad need n. n. „seltskondlikud vaeslap- sed“, kelle kohta võiks öelda — astuvad üle koerast, ent komistavad sabale. Siin jällegi on süü vanemais, kelle tähelepanu aineiline kitsikus on suunanud igapäevasele leivapalale ja lapse jaoks on jätnud vaid mingi ürgse „käsen“ ja „keelan“. Halvemal juhumeil aga otsitakse enesele hingeliste ja vaimliste raskuste puhul unustust viina- pudeli juures ja jäetakse noorele ilmakodanikule täieline teotsemisvabadus, mis aga mõjub positiivselt vaid mõtlejaile, s. t., neile, kes oskavad ka halvast hääd järeldada ja hääd eeskjuju võtta.

Kuid on siis veel lapse vaimu valeteele juhtijaid pääle kodu?

— Jah! — usun, et algkool. Sest kas ei panda sääli aluskivi tuupimissüsteemile, selleasemel, et õpetada iseseisvalt mõtlema ja omi mõtteid julgelt väljendama ning teostama? Kas ei hinnata sääli õpilast, kes oskab masinlikult — midagi mõtlemata — vuristada õpitud tunnid? Miks on see aga nii? Usun, et üks põhjus peitub üksiku klassi rohkearvulises lasteperes ja teine — nii mõneski õpetajas, kes on lõpetanud seminari praktilisil kaalutlusil — tundmata huvi õpetajakutse vastu.

Agasõna kaasa mõjuda tänapäeva noorte maailmavaate ning ellusuhtumise vääraakskujunemisele on muidugi ka seltskonnal, kus harrastatakse ja kummardatakse nii kirjanduses kui ka teatris valitsevat „pummeldamiskultuuri“. Mida võib siis õpida veel seltskonnalt, kui isegi need tähtsamad tegelased (nagu kirjutab Fr. Tuglas), kelle pildid ehivad kooliruumide seinu, on meil parteide heitluisis nii tõrvatud ja mustatud (ja ise on nad selleks kõvasti kaasaaidanud), et neid noortel raske on austada ja vaimustavaks eeskjuuks võtta.

Ja mida suudab teatergi pakkuda! Teater või veelgi kino? Leian, et just viimases serveeritakse massi nõudeile kohandatud, sisuliselt tühjas operetes ja jandikesis tüüpe, kes elus püüavad kergesti läbi saada ja teiste kulul elada, kes annavad noorile vaatelejaile tõuget samasuguseiks kujunemiseks, s. t. selliseiks, kes jätavad eluvõitluse ja hakkavad ootama mõnd „dollarprintsikest“ või „-printsessikest“.

Ent mis siis püüab hävitada seda vaimulagedust?

Usun, et noorsooliikumine, mis otsib sihtpunkte, mille definitsiooni võiks kirjeldada üleilmlisena noorte püüuna süvendada vaimu, mis looks kooskõla isiklikes, sotsiaalseis ja ka rahvusvahelisis suhteis.

Kahjuks peab aga siiski nentima: isegi organiseeritud noorsool pole teadlikku aatestikku; ta eluavaldused, mis varem olid keskendatud jõulisis keskorganisationsioones, on nüüd märgatavalt valgunud laiali. Eriühinguis saavutatakse küll asjalikumad probleemivalda süvenemist, millega aga sageli käib kaasas ühekülgne ellusuhtumine. Need eriühingud annavad n. ö. mikroskoobi (või ka teleskoobi) noorele kätte, millega tuuakse lähemale mõni maailma või selle nähte pisiosa. Aga kuhu jääb siis terve maailm?

Aga, usun, noor oleks küllalt tugev elust läbi lööma siis, kui ta tunnustaks oma lipukirjaks (ja püüaks selle järele toimida) Oskar Looritsa põhimõtted:

1. „Kes noorena ei õpi iseseisvalt mõtlema, see ei õpi mõtlemiskunsti kunagi.“

2. „Kes noorena ei õpi oma mõtteid julgelt väljendama ja teostama, see ei tee seda kunagi.“

3. „Kes noorena ei õpi julgeks ja iseseisvaks mõtlejaks, see pole üldse mingi loov jõud.“

L. R.

Tummus.

Augustis 1933.

Mis teate teie tummusest,
kes te käratseva elu paelus
viinaklaaside kõlinal,
nugade, kahvlite klirinal
imete hüplevaid rütme
häälte hullavas kaoses,
rikutud hinguste hurmas,
seinte ummikuis,
mõttetult mõttetuiks jäädes,
ilmatust ilmetult juues?
Puhkate kuldseil hommikuil
ainult hädalist hingust,
ajades võidu ajaga. —

Mis teate teie tummusest,
kes te rühhimiste tuhinas
tormate sõidukite kolinas
tänaval kivide põrinal
vahel veel suikuvaid maju,
kandes murede kandamaid juba aovalgel ärgates?
Ajades võidu eluga —

Mis teate teie tummusest,
kes te rauda raiute
tuliste sõnade teraga,
kes te rahutult rähklete,
paigast paika rändate
oma kõrget lippu
kummargile kandes
läbi saasta ja mustuse,
milles te isegi mäardute?
Ajades võidu maailmaga! —

Mis teate teie tummusest,
teie võiduajajad?
Ütleb maa ja ütleb mõõtmatu ruum.:
Tummus on igavikus,
kus ta olnud ja on.
Ta on vanim kõigist mõisteist,
kõikide häälte ema,
kes oma olemise määratuses
lasub mõistmatuses,
kandes aega rüppes kui õhulist palli.
Tummus pole midagi
ent ümbritseb kõike,
olles kõiges kõik.
Vabastab aastad kord endast
kui pääsukese peost.
Saanud teoks vaikuse vanne.

Tumm.

Task.

„Mina tunnen oma taskut paremini kui iseennast,“ kordab Peeter Palang üleoleva muigega silmitsedes koolivelle ironilist nägu.

„Vaata mis tähendab evida sellist suurt ja mahukat taskut palitul,“ jätkab siis, õrnutsevalt mitmesuguseid esemeid taskusse ladudes.

„Ja kaduda ei saa siit ükski asi, ma juba tean. Selline suur ja tore tasku nagu minul on.“

Ta topib sinna veel viimaseid asju ja lisab elutarga näoga.

„Sa, Eino, ära katsu mind veenda portfelli paremuses. Kergesti võib kaduda säält nii mõnigi pisiese. Aga taskust — tjaah!, kuidas kellegi task on. Mina aga tunnen oma jagu paremini kui iseennast. Sealt ei kao midagi. Lähme nüüd.“

Eino kehitab õlgu ja viskab jahedalt ja pilkavalt: „Kuidas kellelgi meeldib!“

„Meeldib,“ ägestub Peeter. „Siin pole meeldimisest juttu, vaid praktilisusest. Kujutle kui hää on kui sul on selline suur ja tore task küljel. Palju parem kui tülikas portfell kaenla all. Ja päälegi kuidas sa hakkad suurest portfelist kobama näiteks uisuvõtit või pliatsijuppi või — Tuhatkorda parem on pista käsi tasku kus iga nurk sul nii tuttav ja ligidal. Ja — Ei, tõepoolest ma ei mõista kujutella palitult taskuta.“

„Ja kui juhtub mõni auk sääls sees leiduma, mis siis?“ jätkab Eino ässitavalt.

„Auk, auk! Kust see auk sinna sisse saab! Ja päälegi kui nii hästi tuntakse oma taskut, kui mina oma jagu, siis tõesti ma ei mõista, miks mõni eelistab tülikat portfelli taskule.“

Eino vaikib ja silmitseb kiidetud objekti, mis on pungil ja ripub palitu küljes nagu kott. Peeter vaikib ja muheleb. „Rääkisin ta ometi kord magama,“ mõtleb ta ja patsutab taskule, ise kõõrdi Einole vahtides.

Jõudnud kooli, hakkab Peeter taskut tühjendama. Lauale kerkib kuhi igasuguseid esemeid. Sääil on kaks kokkukeeratud vihku, nurgad murdunud, pliitsijupp, kogum vanu marke, rull plaastrit, suur tindiplekiline taskurätt, siis vanu sulgi, mängukaarte ja väike eesti-saksa sõnastik, mille kaaned kunagi valged olnud, nüüd aga mingit ebamäärast värvi.

Eino seisab kõrval paari kamraadiga ja vaatleb naeratava sui Peetri varandust. Nõökavaid sõnu ei ütle keegi Peetrile ta tasku pärast. Poisse see enam ei huvita. Ainult nalja teeb see neile, kui Peetri „laadung“ eriti suur on.

Täna näib aga nagu poleks Peetril taskuga kõik korras. Korduvalt kobab ta seal ringi, käsi küünarnukini sees. Otsaesine tõmbub kipra ja siis pahvatab ta:

„No kuhu jääb siis mu raha.“

Ta kobab uuesti taskus ja laob veel kord asjad üksikult kõrvale, ent raha jääb kadunuks.

„Poisid, kas te pole mu raha näinud?“ hüüab ta ja silmitseb hoolega põrandat.

„Ju ta sul ikka taskus on.“

„Taskus on,“ pomiseb Peeter.

„Sa pead ju ise teadma. Kui sa ta sinna panid, eks ta siis on sääil.“

Seda ütleb Eino, kes seisab paari poisiga sääil samas.

„Kas ma ta üldse taskusse panin,“ poriseb Peeter ja silmitseb altkulmu Einot.

„No panid noh! Ma ju ise nägin,“ kinnitab see.

„Ta võib kah muidu kadunud olla,“ ütleb Peeter järsult ja silmitseb hästvalt oma toverit.

„Mis muidu kadunud olla? Mis sa sellega mõtled?“ süttib Eino vaistlikult.

„No sina ta ikka omaks tegid, selle raha. Kas sa's ei mõista,“ nõökab lõbusalt Ants. Poisid naeravad.

„Mina,“ vihastub Eino ja tõmbub näost punaseks.

„No sina juures olid ja raha on läinud. Taskus kah pole ja —“ ütleb Peeter vihaseks.

„Mina?“ pitsitab Eino hammaste vahelt, hillitsedes kasvavat raevu.

„Just sina jah! Kes siis muu! Kuhu see raha siis jääda võis! Taskus teda pole, kaduda ta ei võinud sääilt,“ purskab Peeter suust ja käed lähevad rusikasse.

„Ma sulle. . .“ litsub Eino läbi hammaste ja siis äkki on klass täis kisa, hässitlushüüdeid ja kemplevate poiste ähkimist. Higestena, punastena ja sasis juuks- tega sagivad poisid teineteist.

„Mina tema raha võtnud,“ kiristab Eino ja äigab üle Peetri näo. Peeter sagib vastast juukseist. Mõlemad prantsatavad põrandal ja võitlus jätkub ergutus- hüüete saatel.

Lõpuks väsivad poisid. Lõõtsutades ja mõnades taanduvad kemplejad.

„Sinu närust raha,“ hingeldab Eino.

„Aga nääd, närust läksid võtma,“ salvab ähkv Peeter. Ta kobab veel kord taskus, tõmbab selle pahupidi ja tänitab:

„Taskust ta ei kao, ma juba oma taskut. . .“

Peeter vajub lossi pingile. Silmad ümarduvad suuriks, nagu venib virilaks ja pikaks. Klass täitub rõkatavast naerust. Poisid on lausa metsikud ja Eino krii- mustatud põsk tõmbub pilkavale muhelusele ja silmis tal „ma ütlesin ju sulle“ pilk.

Tasku sosis aegutab mahukas auk, reetes rahakadumise saladust.

Üksindus.

Miks küll ei keegi mind armasta' suuda?
Sõpra ei ainust mul elu ei an'd?
Õnnepäikse sära mind kordki rõõmsaks ei muuda?
Õnnepäikse kiired, miks pelgate mind!
Üksinda olen.

Oli mul sõber. — Teisel' loovutama pidin.
Lahkudes purustas südame mul.
Killud toovad õnne — õnne ei iial
südamekillud toond eluteel mul.
Üksinda jäin.

Otsinud olen. Otsingust väsinud.
Suletuks ukсед südameis jäid.
Almuseid palunud, armastust anunud —
Lävelt mind tagasi kihut'ud vaid,
Üksinduse teele.

Sirutuvad avaruse siniõhku käed,
Kutsuvad kaugusi lõhkevad huuled.
Igatsusest, alalisest ootusest jäämäed
südameis sulgevad vaate. Puhuvad tuuled,
Üksinduse tuuled.

Vana Sulva.

Korgla sanatooriumis on kuuskümmend kaheksa haiget ja üks n. n. „immobilii“. Juba üle kümne aasta, tähendab peaaegu sanatooriumi asutamisest saadik, on ta säääl. Tunduvalt tervenendud ta seni pole, ega ole kellelgi lootust ega usku ta paranemisse, väljaarvatud ta ise.

See „immobilii“ nimega Sulva, on suur, paks ja laia näoga mees. Olevat invalidiid ja poisimees. Elu sanatooriumis rahuldab teda täiesti. Ja miks ka mitte. Ela muretult kui lapsuke. Pole vaja ärritada ega vihastuda ja söögiajad järgnevad üks-teisele nagu ühtlane ja särav helmesterida. Ja armsaim on see juures muidugi mõte, et niimoodi paraned ja sind veel tulevik ootab. . .

Ja Sulva on tark mees, suur ilmaparandaja ja kommunist. Korglas pidas kord arsti loal kõne veeklaas ja rögakauss kõrval, aga kui ta käib „linna pääl“, nagu taotsetakse öelda Korglas, siis on ta tagasihoidlikem inimene ja piirdub vaid kuulamisega.

Kui on aga soojad suvepäevad, siis Sulva „võtab puhkust“ ja veedab kaks nädalat ilusal ja armsal „Suaremaal“ kust kandi mehi ta on. Väljaarvatud need erijuhtumid, elab ta pidevalt Korglas. Siin tätsab ta igale poole, kuhu teda ei soovita. Tuleb vaimuna valgeis pükstes ja kuues, lohistades jalgu ja ähib kui aurumasin. Pole ju kerge säärase auväärse kogu transporteerimine tervelegi, mis siis veel rääkida veerandkopsuga tiisikust. Kui Sulva tuju purjetab täiel purjel, — ja millal seda mitte ei ole! — siis ta räägib, et on olnud kolmekordne tiisik: kopsu-, kurgu- ja kõhu-tiisik, Praegu ta piirdub kahe esimese haigusega.

Säält ta tulebki, kraadiklaas suus. Kraadimise aeg praegu küll pole, aga eks pea pidevalt valvel olema ja teadlikku pilku evima oma seisukorrast. Võtab kraadiklaasi suust ja pomiseb: „Tõuseb, tõuseb, juba 37,1.“ Nii ta on terve päeva valvel jälgides suurima tähelepanuga elavhõbeda tõusu ja langust peenes klaastorus. Ka teiste saatusest on liigutatult huvitatud. Küsitleb igaüht põhjalikult ja mõistab nõu anda igal juhtumil, vähemalt teise sarnase juhtumi teab ta kindlasti. Kuuleb ta halvasti ja tikub ikka teistele ligidale, ise lakkamatult matsutades ja midagi pidevalt kraaksudes ülestõmmates. Sellest tunneb teda terve Korgla elanikkond ka pimedas ja kaugelt. Läheb keegi daamest jalutama, on Sulva momentaalselt kohal viisaka saatjana. Oma vaibumatus jutuõhinas ta ei märkagi, et on üleliigne ja soovimatu. Isegi kui avalikult kästakse tal lahkuda, ta ei haavu, vaid muutmatu lahkusega edasi vadrates läheb nagu tuligi matsutades ja lohistaval sammul.

Kui kuskil midagi mängitakse või toimitakse on Sulva kohe sääl. Ei ta, hää mees, jäta õpetamata kellelegi, kuidas õieti toimida. Õpetada oskab ta oivaliselt, muuseas ka neid mängu, mida ta ei oska. Õpetab siis, kui teda küsitakse. Veel meelsamini ja põhjalikult teeb ta seda siis, kui teda tuhande meetri kaugusele soovitakse. Ta ei haavugi, kui talle öeldakse; kes oskab — mängib, kes ei oska — õpetab. Rahulikult räägib edasi, hoolimatu ebasõbralikust kohtlemisest.

Uued naishaiged on Sulva lootus ja lohutus. Leidub ehk viimaks ometi, kes vähegi lahke ja tähelepanelik sulle. Ja tõepoolest, alul näib nagu teostukski lootused. Uustulnuk — milline õndsus! — räägib Sulvaga vägagi viisakalt. Veel rohkemgi — ta huvitub Sulva seletusist haigete maailmast. Sulva püüab siis ka oma kähisevale häälele pehmemat kõla anda ja vähem katkendlikult rääkida. Pea aga variseb seegi rõõmutempel. Uustulnuk päeva, paari pärast osutab ikka vähem tähelepanu talle ja peagi on Sulva talle iiveldama ajav õhk nagu teistelegi.

Üksinda on Sulva jällegi, väljaarvatud talvised kaardimängud meeshaigeiga ja suvine kroket. Ja jääb ka lootus, et tulevad paremad ajad, tulevad isegi vanale Sulvale, sest kõik võib olla, kõik võib tulla, võib kord Sulva terve olla.

Oo teid!

Mais 1933.

Oo teid päikesepäevade säravaid aegu,
Oo teid helkivate hetkete hiilgavaid astjaid!
Jood end joobnuks rõõmude tulvil hallikail,
Purjetes kihkudest kihutet kirevaid laevu.

Oo teid sinasse suklevaid mõtete lende,
Oo teid õitesse uppuvaid minuteid paljusi!
Õöd ei tulles siis laota hämaraid hõlmu.
Päevade harilik hallus närbub kirkuseumba.
Kiirte eest pagedes mure a'ab hämaraid radu.
Pole tal püsi ei veres, ei siin ega seal.
Pildudes hirmunuid pilke, põgeneb varjude real,
Peatub vast kongides, koobastes, säästes kadu.

Oo teid päikesepäevade säravaid astjaid!
Teie järele külmetan talvises jäikuses.
Teie pärast löön pilkasis öis pärani silmad.
Teie pärast joon kibedaid karikaid kannatlikkuse tel-
[linguul —

Et seda enam teist rõõmutseda,
Vaikin igatsuste ummikus!
Oo neid lilli, mis katavad nukruse harju!

— ii —

Kurgid.

Teisepere Aadu sõitis laadale, kurgikoorm nagiseval vankril. Kihutas piitsavarrega ruuna kiiremale sammule ja harutas mõttes paremaid müügivõimalusi. Kui jõudis linna, oli roosatav agu muutunud kirkaks päikesekullaks.

Põrinal sõitis Aadu eeslinna tänavail, ise siunas, et kurgid vankris põruvad plekilisiks ja vesiseiks. Kes tont neid enam ostma hakkab!

Mõtteist äratas teda äge tuututamine seljataga, ja kihutas uljalt mööda auto, riivates vankrit.

— Tohoo rüblikuid! No nüüd viivad rattad alt ä' ä! — murahtas Aadu ja raputas rusikat. Pagariäriuksel hirvitas saiapoiss.

— Ära, sa sunnik, hirvita säääl, — mõnas Aadu vihaselt.

— Katsnäe, või vana Teisepere ise linnas! hõikas Aadut laianäoga mees heinakuhja otsas, mis raskelt pikal redelvankril Aadust mööda sõitis.

— Tere üleaedne, või kah siin, — tervitas Aadu naabrit.
 — Mis sul säääl vankris on? —
 — Mul siin kurgid! — hõikis Aadu eemalduvale sõbrale.
 — Ah või purgid! Jah, kes millega äri teeb, sügas üleaedne kukalt ja sülgas lirtsti heintesse.
 — Ahahahaa! Põle mul purgid ühtigi. Kurgid ikke, kurgid oma maa pealt.
 — Miiss? Korgid? Mis pagan sa nende korkidega . . . —
 — Kurgid, kurgid ikke, — karjus Aadu ja andis ruunale piitsa. Kõrge heinakuhi kõikus kõrvaltänavasse. — Kurdiks jäänd mu nuabrimees, — mõtles Aadu.
 — Mis? Orgid? ütles ta? — harutles jälle üleaedne.
 — Mis ta nende orkidega — kes neid tal ostab? Ahahahaa! Mõistus hakkab üles ütleva tal, sel va' Aadul! —
 Ja ise sülgas lirtsti heintesse.

Sul jutustan . . .

Kuula, mu sõber, mis justutan ma! Sul jutustan talveööst tummast, jutustan taevast nii tumedast, sul jutustan vaikusest, valdavast rahust jutustad hingede huljuvaist piinust, sul jutustan luulest, mis sosistas täheke ööst:

O kuula, mu tulihingene sõber:

Kord igatses hing kesk elu, reaalsel maailma. Tas põles üksainus suur mõistmatu küsimus. See heitles ta huulil ja tungles ta veres ning sünnitas valu nii võimsa, mis peegeldus silmis ja pulbitses südamelöömas. Ja piinas hinge. — Kui kiirgav päike kuldvas kõrget taevakummi ja suvepäeva kirkas ilu köitis meeli, vangistas mõtteid — siis küsis hing:

— Oo ütle kus peitub armastus?

— Kui õitses roos ja hiilgas pisar lehel õrnal, siis küsis hing:

— Oo kus on armastus? —

— Ent vaikis ilm ja tummaks jäi särav päike kõrgel taevakangal. Ja vaikselt veeres pisar roosilehelt maarohelusse, valuliselt värisedes päikese kullatules.

— Taas saabus öö ja reisu algas piimjasvalge kuu. Tumehõlmane öö ja hõbe kuudisk kuulsid küsimust inimhingelt väetilt. Ta hinge karjet kuulis meri mühav, pillahteles kergelt vahtu kaldale. Ja kuulis tuul ja pilverüngas kõrgelt lennult. Ent vaikis öö ja endiselt vaikides voogas meri.

— Siis oigas hing ja pettunult ta pöördus Looja poole. Ta palve helises täis harrast leina ja hõllandust:

— Oo vägev Looja! Kus on armastus? —

— Ja andis Looja talle eluseltsilise . . .

— Ei küsind hing nüüd enam: kus on armastus. Ta teadis armastus on hiilgus, sära, on uimastav aroomnejoobumus. On purustav kui torm ja võimas mereheli. Ta teadis — armastus on luule — unistus.